

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 244/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om slopandet av de skyddade beloppen inom utkomstskyddet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 244/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Sarkkinen /vänst:

Hur bedömer regeringen att ändringen genom vilken det skyddade beloppet inom utkomstskyddet och det allmänna bostadsbidraget slopades har lyckats i praktiken och hur bedöms den ha påverkat stödmottagarnas arbete i praktiken och

ämnar regeringen återställa de skyddade beloppen

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringen Petteri Orpo genomför utifrån sitt program och det tillväxtpaket som offentliggjordes vid regeringens ramförhandlingar våren 2025 betydande åtgärder som stärker den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och företagandet. Med regeringens sysselsättnings- och tillväxtåtgärder eftersträvas 100 000 nya sysselsatta före 2027. I maj 2025 uppskattade finansministeriet att regeringens sysselsättningsåtgärder har en strukturell effekt på cirka 89 000–90 000 sysselsatta som stärker sysselsättningen. Konjunkturläget påverkar dock den tidsperiod då åtgärdernas fulla effekt förverkligas.

De skyddade beloppen inom utkomstskyddet för arbetslösa slopades den 1 april 2024 (RP 73/2023 rd) och vid samma tidpunkt slopades också förvärvsinkomstavrdraget för allmänt bostadsbidrag (RP 74/2023 rd). Målet med ändringarna var att förbättra incitamenten att ta emot heltidsarbete. I regeringens proposition om lagen om utkomstskydd för arbetslösa konstateras dessutom att målet är att förenkla systemet för utkomstskydd för arbetslösa. Syftet med propositionen om allmänt bostadsbidrag har också konstaterats vara att balansera statsfinanserna och dämpa den kraftiga ökningen av bostadsbidragsutgifterna.

I båda regeringspropositionerna föreslås också andra ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa (RP 73/2023 rd) eller det allmänna bostadsbidraget (RP 74/2023 rd). I fråga om både utkomstskyddet för arbetslösa och det allmänna bostadsbidraget framförs i propositionerna att slopandet av det skyddade beloppet och förvärvsinkomstavrdraget har både försvagande och stärkande kon-

sekvenser för incitamenten att arbeta. Enligt finansministeriets bedömning enligt mikrosimuleringsmodellen SISU är de totala konsekvenserna av ändringarna i det allmänna bostadsbidraget för sysselsättningen små. I båda regeringspropositionerna konstateras att det råder betydande osäkerhet om sysselsättningseffekterna av att det skyddade beloppet och förvärvsinkomstavrdraget slopas.

Genom slopandet av det skyddade beloppet och förvärvsinkomstavrdraget ökades förmånernas linjära karaktär och likheten mellan de förmåner som tryggar utkomsten. Bestämmelserna om jämkning av arbetslöshetsförmåner förblev i övrigt oförändrade. Vid jämkningen beaktas 50 procent av den lön som betalats under förmånsperioden eller av inkomsten av företagsverksamhet som bedrivs som bisyssla. Att det skyddade beloppet slopas innebär alltså inte att det för arbetslösa inte finns några incitament för att tjäna in små arbetsinkomster, utan jämkningen genomförs fortfarande.

I fråga om det allmänna bostadsbidraget lämnas kortfristiga och tillfälliga arbetsinkomster fortfarande ofta utanför de inkomster som ska beaktas. Detta beror för det första på att inkomsterna måste öka betydligt för att stödet ska granskas. Dessutom uppskattas inkomsterna som fortlöpande inkomster eller, om inkomsterna varierar, som så kallade genomsnittliga inkomster. Kortvarig inkomst eller inkomst av engångsnatur påverkar inte de inkomster som ska beaktas och överskrider inte tröskeln för granskning som görs på basis av inkomsterna.

Konsekvenserna av att de skyddade beloppen inom utkomstskyddet för arbetslösa och förvärvsinkomstavrdraget för det allmänna bostadsbidraget slopas kan granskas genom att man observerar antalet personer som får jämkad arbetslöshetsförmån och andelen av dessa av alla som får arbetslöshetsförmån. En sådan registeruppgift beskriver dock inte vad de eventuella ändringarna beror på. Efter april 2024 har antalet personer som statistikförts som mottagare av jämkad arbetslöshetsförmån minskat när det gäller inkomstrelaterad dagpenning och grunddagpenning, men ökat i fråga om arbetsmarknadsstöd. Samtidigt har antalet mottagare av inkomstrelaterad dagpenning minskat och antalet mottagare av arbetsmarknadsstöd ökat. Det finns ingen information om i vilken grad man har övergått från deltidsarbete till heltidsarbete. Minskningen av deltidsarbete kan förutom slopandet av de skyddade beloppen också bero på konjunkturutvecklingen, då både deltidsarbete och heltidsarbete eventuellt erbjuds i mindre utsträckning än tidigare. Bedömningen av hur ändringarna har påverkat deltidsarbetet och utredningen av orsakerna till ändringarna förutsätter en mer omfattande studie av registeruppgifterna. Uppföljningen kommer att grunda sig på olika aktörers rapporterings-, forsknings- och statistikverksamhet.

Syftet med systemet med utkomstskydd för arbetslösa är att trygga en arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden. Utkomstskyddet för arbetslösa ersätter de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar. En arbetslös arbetssökande som söker heltidsarbete har rätt till ar-

betslöshetsförmån. Syftet med det allmänna bostadsbidraget är å sin sida att sänka boendekostnaderna för hushåll med låga inkomster. Det är klart att partiell sysselsättning även i fortsättningen bör stödas när det är ett alternativ till full arbetslöshet. Vidare är det klart att förmånstagarna behöver information om hur utkomstskyddet för arbetslösa och det allmänna bostadsbidraget också delvis stöderskriv de sysselsatta och hur intjänandet av inkomst påverkar stöden. Kontinuerlig, aktuell kommunikation och rådgivning som genomförs av genomförandeorganisationerna har en nyckelroll när det gäller att dela rätt information.

Helsingfors 29.8.2025

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen